

The background features a light blue to white gradient. Numerous realistic water droplets of various sizes are scattered across the surface, with some showing highlights and shadows to give them a three-dimensional appearance.

VREDNOVANJE BANAKA

VREDNOVANJE BANAKA

Banka je profitno orijentisana finansijska institucija koja obavlja poslove **prikupljanja, skladištenja i plasiranja** finansijskih sredstava u cilju zarade odnosno profita.

Banka prikuplja privremeno slobodna sredstva građana i privrede sa namerom da ta sredstva putem plasmana usmeri tamo gde postoji potreba za njihovim korišćenjem.

Za prikupljena sredstva (putem štednje, depozita, kredita), banka plaća kamatu (pasivnu kamatu).

Savremena bankarska teorija i praksa ukazuju da je jedan od ključnih faktora uspeha današnjih banaka njen menadžment tim.

VREDNOVANJE BANAKA

Maksimiziranje profita banke ostvaruje se preko poboljšanja konkurentske pozicije banke i to:

- Obavljanjem širokog asortimana usluga
- Davanjem većeg značaja srednjem tržištu
- Održavanjem širokog spektra ponuđenih proizvoda i usluga, većim ličnim kontaktima i većom primene automatizacije u poslovanju.
- Globalnom promocijom
- Pružanjem najvišeg nivoa kvaliteta usluga

VREDNOVANJE BANAKA

- OD VELIKE VAŽNOSTI JE KVALITET ČELNIH LJUDI, PODSTICAJ ZA INVESTICIJE, PRAĆENJE I OCENA RADA UZ ADEKVATNO NAGRAĐIVANJE.
- MENADŽERI NE MOGU I NE MORAJU BITI EKSPERTI U SVIM POSLOVIMA BANKE KAO ŠTO SU (ODOBRAVANJE KREDITA, POLITIKA CENA USLUGA, INVESTIRANJE U HOV...).
- ZAPOSLENI POJEDINCI NA RAZLIČITIM POSLOVIMA BANKE MOGU DOPRINOSITI OVIM AKTIVNOSTIMA.
- MENADŽERI TREBA DA UVERE POJEDINCE DA SVOJE AKTIVNOSTI IZVRŠE NA VISOKOM NIVOU I NAJBOLJE ŠTO MOGU.
- MENADŽERI NISU ODGOVORNI DA URADE POSAO, VEĆ DA SE POSAO URADI.

VREDNOVANJE BANAKA

- KLJUČNE KARAKTERISTIKE DOBRE BANKE OGLEDAJU SE U MAKSIMIZIRANJU PRIHODA, KONTROLI TROŠKOVA, STALNOM DOBROM MENADŽMENTU.
- DA BI SE NEKI POJEDINAC ODLUČIO NA ŠTEDNJU, DEPOZIT ILI BILO KOJU DRUGU OPERACIJU KOJU BI OSTVARIO U BANCI, NIJE SAMO DOVOLJNO DA ZNA VISINU KAMATNE STOPE ILI STOPU DIVIDENDO KAKO BI SE ODLUČIO ZA NJU.

VREDNOVANJE BANAKA

Potrebno je da zna i sledeće podatke:

- Veličinu banke
- Nivo rizika
- Stopu povraćaja na uložena sredstva

Ovi podaci se mogu videti i obezbediti iz određenih finansijskih pokazatelja, iz kojih se mogu proceniti odnosi i detaljan položaj banke.

Nakon sakupljenih raspoloživih podataka, neophodno ih je analizirati, srediti u odgovarajuće izveštaje, izračunati određene koeficijente i sačiniti poređenja, i na kraju izvesti određene zaključke.

Veličina banke određuje i njenu ekonomsku snagu, veću fleksibilnost, veće znanje i više tržišnog prostora za upravljanje svakodnevnim finansijskim rizicima.

Sama veličina banke nije adekvatna ni dovoljna mera njenih finansijskih performansi.

VREDNOVANJE BANAKA

- NIVO FINANSIJSKOG RIZIKA BANKE MORA BITI KONZISTENTAN SA SPOSOBNOŠĆU BANKE DA APSORBUJE GUBITKE I GENERIŠE PRIHVATLJIVU STOPU PRINOSA.

• ZA ISPITIVANJE I PROCENU USLOVA STANJA JEDNE FINANSIJSKE INSTITUCIJE KAKVA JE I BANKA, ODNOSNO NJENE FINANSIJSKE POZICIJE I PROFILA KORISTI SE CAMEL(S) METODA.

- OVA METODA PODRAZUMEVA DA ANALITIČARI BANKARSKOG PROFILA TRADICIONALNO KORISTE OVAJ MODEL KAO OKVIR KOJI SE SASTOJI OD SLEDEĆIH ELEMENATA.

VREDNOVANJE BANAKA

Capital
- kapital

**Asset
Quality**
–
kvalitet
aktive

**Manag
ement -**
rukovođ
enje

**Earning
s -**
zarada

**Liquidit
y -**
likvidnos
t

**Sensitiv
ity –**
osetljivo
st na
tržišni
rizik

VREDNOVANJE BANAKA

Rejting sistem međunarodno poznat kao rejting sistem **CAMEL(S)** je nadzorni sistem rangiranja banaka prvobitno razvijen u SAD sa ciljem da klasifikuje rejting stanje banaka. Primenjuje se u oko 8.000 institucija u SAD, a sprovode ga i van SAD različiti regulatori bankarskog poslovanja.

Ocene koje se dobijaju primenom ovog modela i dodeljuju bankama se ne objavljuju javno već sa njima upoznaje top menadžment banke. Prvi put je implementiran u SAD bankarske institucije 1979. godine od strane UFICR (Uniform financial institutions rating system) da bi kasnije bio primenljiv i na globalnom nivou.

U početku je odražavao 5 oblasti (CAMEL) ocenjivanja **da bi mu 1995. godine naknadno dodata** i osetljivost – **izloženost tržišnom riziku (CAMELS)**.

VREDNOVANJE BANAKA

Ključni element ovog rejting sistema predstavlja održivost kapitala, tako da se ispituje nivo i struktura kapitala banaka, trend kapitala, politika i praksa kamata i dividendi, adekvatnost ispravke vrednosti kapitala za lizing i gubitke, kreditna i investiciona koncentracija, nove biznis inicijative i sl, a sve u cilju realizacije adekvatnosti kapitala.

Na osnovu takve procene banke mogu biti dobro ili adekvatno kapitalizovane, zatim dobro, znatno ili kritično potkapitalizovane.

Da bi se postigao potreban nivo kapitala banke ona mora imati dovoljnu zaradu za formiranje potrebnog kapitala i rukovodstvo okrenuto budućnosti koje može da identifikuje, meri, prati kontroliše rizik kreditnih aktivnosti i sprovodi mere za sprečavanje ili ublažavanje nastalih problema.

VREDNOVANJE BANAKA

U okviru analize kvaliteta aktive, evaluacija se fokusira na sledeća ključna područja: procenu potencijala rasta i kvaliteta kreditnog portfolio, analizu rizika portfolija i volumen otpisanih kredita; uspostavljanje i implementaciju kreditne politike, procedura i sistema za klasifikaciju kredita, procedura za prikupljanje podataka, politike otpisa potraživanja i sl. Mnogi analitičari smatraju da je kvalitet aktive najvažnija determinanta CAMELS metodologije za ocenu performansi i rangiranje banaka.

Menadžment (Management) je izuzetno značajna determinanta CAMELS supervizorske metodologije. Ovaj segment obuhvata sledeće značajne atribute finansijske institucije kao što su: korporativno upravljanje, kvalitet upravljanja finansijskom institucijom; menadžment informacioni sistem (MIS); interna kontrola i revizija; strateško planiranje i budžetiranje.

VREDNOVANJE BANAKA

- U TEHNIČKOM SMISLU, EVALUACIJA SISTEMA UPRAVLJANJA SE SPROVODI I PROCENOM KARAKTERISTIKA U SMISLU KVALITETNIH UPRAVLJAČKIH PERFORMANSI KOJE MOGU DOPRINETI EFIKASNOSTI OPERATIVNOG FUNKCIONISANJA FINANSIJSKE INSTITUCIJE KAO ŠTO SU: LIDERSTVO, ADMINISTRATIVNE MOGUĆNOSTI, ADEKVATNOST TEHNIČKE OPREMLJENOSTI, SPOSOBNOST DELOVANJA U PROMENLJIVIM SITUACIJAMA, POŠTOVANJE REGULATIVE I ZAKONA, USAGLAŠENOST INTERNIH POLITIKA, POSVEĆENOST U ISPUNJAVANJU ZVANIČNIH POTREBA DRUŠTVA I DRŽAVE.
- U KVANTITATIVNOM SMISLU, PROCENA MENADŽMENTA SE UGLAVNOM OSLANJA NA INDIKATORE EKONOMIČNOSTI, PROCENU EFIKASNOSTI UPRAVLJANJA TROŠKOVIMA.

VREDNOVANJE BANAKA

Zarađivačka sposobnost (Earnings) označava koliko banka može da ostvari maksimalno prinosa uz minimalnu izloženost riziku sopstvenih plasmana. Adekvatan nivo profita banke je preduslov za njen razvoj i stabilnost poslovanja.

Likvidnost (Liquidity) je izuzetno značajna operativna performansa banaka koja podrazumeva sposobnost banke da realizuje svoj osnovni princip poslovanja. Svaka poslovna banka koja održava zadovoljavajući nivo likvidnosti ima sposobnost da: odgovori potrebama za likvidnim sredstvima u operativnom poslovanju i onda kada su one nepredviđene; sačuva svoju finansijsku stabilnost i u periodu finansijskih kriza; iskoristi svoje ukazane šanse za ostvarenjem profita ulaganjem likvidnih sredstava u investicije sa natprosečnim profitnim potencijalom.

VREDNOVANJE BANAKA

Osetljivost na tržišni rizik (Sensitivity to market risk) je komponenta CAMELS rejting sistema koja je usmerena na sposobnost banke da identifikuje, prati, upravlja i kontroliše izloženost tržišnom riziku, naročito kada su u pitanju varijabilnost kamatnih stopa i deviznih kurseva koji banci donose kamatni i valutni rizik.

Na bazi evaluacije, na osnovu procene, ocene i rangiranja svih šest bazičnih elemenata CAMELS metoda i kriterijuma kreditne unije, formira se kompozitni indeks kao sintetička mera za ocenu finansijskih i upravljačkih performansi banke. Ova indeksna ocena je ključna za dodelu rejtinga bankama.

VREDNOVANJE BANAKA

Bankama se dodeljuje kompozitni rejting, ocene na skali od 1 do 5.

Ocene se kreću se od jakih performansi banke (ocena 1) gde upravljanje rizicima obezbeđuje njen bezbedan rad, preko zadovoljavajućih, manje zadovoljavajućih performansi do banaka sa najslabijim performansama sa ocenom 5 koja odražava nezadovoljavajuće performanse koje direktno ugrožavaju održivost kreditne unije, kada su obim i ozbiljnost problema banke izvan sposobnosti rukovodstva i njihove spremnosti da ih kontroliše ili ispravi.

Ovako dodeljena rejting ocena je više kvalitativna nego kvantitativna, kao prosek svih rangiranih komponenti CAMELS metoda.

VREDNOVANJE BANAKA

Rejting ocena 1 – Ovaj rejting se **dodeljuje bankama koje imaju superiorne performanse i kod kojih je većina komponenti ocenjena sa ocenama 1 i 2**, dodatno menadžment banke ima sposobnost determinisanja slabosti u poslovanju, efektivno upravlja rizicima, ima sposobnost da odlučuje u kompleksnim situacijama, dok je fundamentalna upravljačka praksa banke izuzetno pozitivna i za nju je neophodan je minimum supervizije.

Rejting ocena 2 – Ovaj rejting se **dodeljuje bankama koje, principijelno posmatrano imaju jake finansijske performanse, kod njih je najmanja ocena za pojedine komponente je 3**, menadžment i upravni odbor imaju kapacitet da upravljaju jednostavnijim problemima, mada njihova menadžment praksa nije dovoljno snažna, uz odgovarajući nivo supervizije performanse banke mogu biti zadovoljavajuće.

VREDNOVANJE BANAKA

Rejting ocena 3 – Ovaj rejting se **dodeljuje bankama koje u mnogim područjima imaju određene slabosti za koje je neophodna posebna posvećenost, jer u protivnom, kod nje može doći do nelikvidnosti i bankrotstva.** Kod ovih banaka više od dve komponente su ocenjene sa ocenama ispod 3, a njihov menadžment nema sposobnost da kontroliše situaciju, kod njih je prisutno značajnije neslaganje u odnosu na regulatorne standarde, dok performanse upravljanja rizicima nisu zadovoljavajuće.

Smernice regulatora mogu da pomognu menadžmentu da identifikuje slabosti. Kod ovih banaka bankrotstvo nije verovatno, ali finansijska pozicija banke zahteva pojačan supervizorski nadzor.

Rejting ocena 4 – Ovaj rejting se **dodeljuje bankama koje imaju rizične i nestabilne performanse, a te nezadovoljavajuće performanse su posledica menadžerskih i finansijskih slabosti, jer menadžment i upravni odbor nemaju sposobnost da reše problem.**

VREDNOVANJE BANAKA

U ovim bankama jedna ili dve komponente su ocenjene sa 5, izražena je povreda zakonskih i regulatornih standarda i prakse upravljanja rizicima, zbog čega je iskazana potreba za korektivnog akcijom i odgovarajućom supervizijom, u suprotnom odsustvo regulatorne akcije može rezultirati nesolventnošću banke.

Rejting ocena 5 – Ovaj rejting se dodeljuje bankama sa ekstremno slabim, rizičnim i nestabilnim performansama. U njima je nezadovoljavajuća praksa upravljanja rizicima, menadžment i upravni odbor ne mogu da reše problem i upravljaju situacijom, banka ima negativnu zaradu, a mnoge komponente su ocenjene ocenama 4 i 5.

VREDNOVANJE BANAKA

Ovim bankama je neophodna efikasna regulacija i supervizorska pomoć kako bi banka izbegla bankrotstvo, koje je na ovom nivou najverovatnije. Na tako iskazanoj rejting listi, banke sa niskim rejtingom se pobliže posmatraju sa ciljem da se utvrdi koje korektivne mere treba preduzeti.

Banke koje imaju iskazan relativno veći ili visok rejting imaju manji nadzor od kontrolnih institucija što ne znači da ne trebaju da preduzimaju korektivne mere.

Godine 1996. izvršena je kompletna revizija CAMELS sistema, pa ipak on nije uspeo da obezbedi rano otkrivanje i spreči razornu finansijsku krizu 2007-2008. godine što je uslovalo dodatni nadzor banaka, obuhvat novih zakonskih propisa, pravila i procedura u poslovanju banaka, insistiranje na njihovoj većoj finansijskoj disciplini i

The background features a light blue gradient with several realistic water droplets of various sizes scattered across the surface. The droplets have highlights and shadows, giving them a three-dimensional appearance.

HVALA NA PAŽNJI!

PROF. DR DUŠICA KARIĆ

PREDMET: BANKARSKI MENADŽMENT